

Børn som de omhandlede. Forøvrigt forekommer det mig, som om der ikke kan fremkomme en skarpere Kritik over den hele Forblanding af Folkeoplysning med Folkeolevæesen end den Udtalelse, vi hørte fra et æret Medlem (Kraiberg) om Dvinderne og de Examina, som de skulde underkaste sig; jeg troer, at det ærede Medlem endog talte om Midler, som Regjeringsen skulde give, for at den kunde faae examinere Dvinder til at undervise i Skolerne. Men, Herregud! have vi da ikke examinerede Mænd nok; skulle vi nu strax, da Dvinderne begynde at komme lidt mere frem i Verden, paalægge dem Examen. Lad os huske paa, at vi ere blevne af med nogle Examinere, saasom Ulystøberexamen, Brændeviinsbrønderexamen osv.; det er efterhaanden kun ved de høiere, lærde Instituter, at man beholder Examen tilbage som et sikkert Laugsprivilegium, men dette vil ogsaa falde bort, idetmindste for en stor Deel. Regjeringen vil om en ikke lang Tid søle, at den er haardt berørt ved de Leverancer, der aarlig ved Examinerne leveres fra disse Instituter, og som den skal forsørge, og den vil see, at det bliver nødvendigt at frigjøre sig for Byrderne og de dermed følgende Forpligtelser. Det vil være det store Middel til Folkeoplysning, at der ikke saaledes bliver gjort en gros Leverancer af Candidater, som skulle forsørges, thi saa vil en stor Mængde af det, man kalder de bedre Kræfter, vende tilbage til de forskjellige Dele af Befolkningen, hvorved lidt efter lidt vil udbredes en større Oplysning og sand folkelig Sands; men den vil ikke udbredes derved, at der bliver paalagt de stakkels Dvinder nogen Examen, for at de saa kunde blive brugte ved Skolerne; brug dem uden Examen. Gaa omkring paa Landet og see, hvor godt det gaaer med mangfoldige uexaminerede Koner, som nu holde Bogestoler; der er ikke saa-faa Steder paa Landet, hvor man allerede nu faaer en fortrinlig Underviisning, en nok saa god,

som man har havt den nogenstinde tidligere, ved Hjælp af disse Bogestoler. Der er desuden nu for Tiden ikke saa-faa Steder her paa Landet, hvor velop lærte Fruentimmer givellerviisning til Børn i forskjellige Kredse, og det med meget Held, og hvorfor skal der nu en Examen til? Det er dog ikke Andet end at indskrænke Friheden for at indføre et nyt Slags Laugssystem. Naar vi have kunnet gaae til at tillade Smede at arbejde uden at aflægge Prøve, hvorfor skulle vi da ikke ogsaa kunne lade Dvinderne undervise i at sye og, hvis det skal være, ogsaa i boglige Kunstter, uden at aflægge Prøve. Hele denne Betragtning maa for mig absolut lede dertil, at om jeg aldrig før havde anet, at vi befandt os paa en feil Vej, vilde jeg vide det nu. — Det er ikke nødvendigt at vi sige: fordi Dvinderne nu have faaet en friere Plads, et bedre Standpunkt i Samfundet, skulle vi ogsaa prøve dem; det er desuden Noget, som Ingen kan vide bedre end det ærede Medlem (Kraiberg), at man nok til Nød kan prøve, hvad en vis Person i et vist givet Dieblif kan, men at man aldeles ikke kan prøve, hvilke Evner det samme Individ har til at meddele det, han kan, til Andre, og det er dog derpaa, det kommer an, navnlig ved al Folkeunderviisning. Den, som giver sig til at lade sig undervise for at tage en Examen, det vil sige, for indenfor et kort Tidsrum at aflægge en vis Prøve, hvorved han godtgjør, at han veed Alverden, han har derved næsten allerede ødelagt sig for den almindelige Folkeunderviisning; han maa idetmindste have længere Tid for at befrie sig fra den uheldige og fordærvelige Aande, som han har indaandet igjennem en saadan Examen, og jeg skal derfor meget raade til, hvad jeg vel ikke tør haabe vil skee, at man ikke stemmer for det ærede Medlems (Johannsens) Forslag. — Jeg veed nok, at Forslaget er saa tiltalende, men jeg skulde meget ønske, at man vil overveie, hvad jeg har sagt, og undgaae Forslag af den Art.